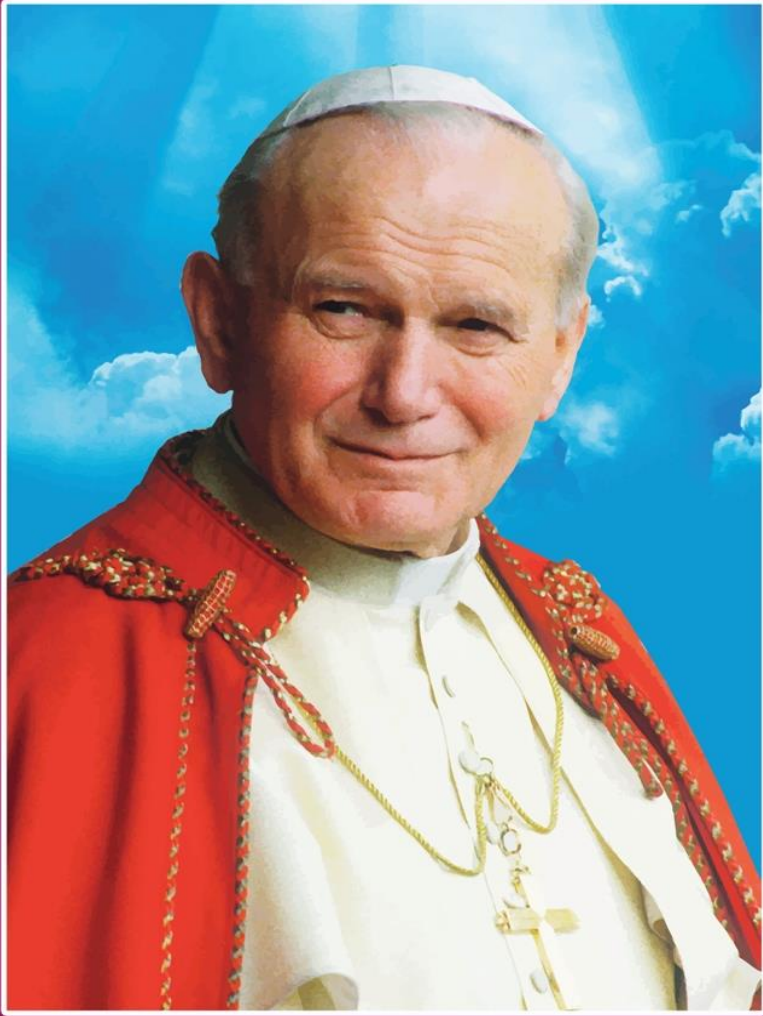

HỌC HỎI TÔNG HUẤN GIA ĐÌNH

THÁNH GIÁO HOÀNG GIOAN PHAOLÔ II

1. H. Tại sao ta cần học hỏi Tông huấn Gia Đình?

T. Vì đây là văn kiện giáo huấn giá trị về gia đình và mục vụ gia đình, được Đức cha Giuse-Giám mục giáo phận Phan Thiết chúng ta dạy nên đọc lại, để “trang bị đầu đèn”, theo nhịp đầu tiên của “*ba chấm*” trong Thư Mục Vụ dịp đầu năm 2014: “Phúc Âm hoá đời sống gia đình”.

2. H. Tông huấn Gia Đình do ai viết và viết lúc nào?

T. Tác giả chính là thánh giáo hoàng Gioan Phaolô II, và ngài đã ban hành Tông huấn tại Roma, ngày 22.11.1981, năm thứ tư triều đại giáo hoàng của ngài.

3. H. Tông huấn chia thành bao nhiêu phần chính và gồm bao nhiêu số?

T. Ngoài 3 số đầu là phần nhập đề, Tông huấn được chia bốn phần chính và bao gồm tất cả 86 số.

4. H. Từng phần ấy tên gì và gồm những số nào?

T. Phần thứ nhất là “Ánh sáng và bóng tối nơi gia đình ngày nay”, được triển khai từ số 4-10.

-Phần thứ hai : “Ý định của Thiên Chúa về hôn nhân gia đình”, từ số 11-16.

-Phần thứ ba : “Những bổn phận của gia đình Kitô hữu”, từ số 17-64.

-Phần thứ tư : “Mục vụ gia đình”, từ số 65-86.

5. H. Tông huấn nhận định hôn nhân gia đình thế nào?

T. Hôn nhân gia đình là một trong những điều thiện hảo quý giá nhất của nhân loại. (số 1)

6. Qua Tông huấn, Hội Thánh muốn ngõ lời với những thành phần gia đình nào?

T. Trước tiên, Hội Thánh ngõ lời và đem lại sự nâng đỡ cho những người đã *biết được giá trị* của hôn nhân cũng như của gia đình và đang cố gắng *trung thành với những giá trị đó*.

-Thứ đến, cho cả những người *đang ngập ngừng lo âu* và đang đi tìm chân lý, cho những người *đang bị ngăn cản cách bất công* không được tự do sống những dự phóng của gia đình họ. (1)

7. H. Tông huấn đặc biệt quan tâm đến ai?

T. Tông huấn đặc biệt ngõ lời với *các bạn trẻ đang chuẩn bị dẫn thân trên con đường hôn nhân và gia đình*, ngõ hầu mở ra cho họ những chân trời mới bằng cách giúp họ khám phá ra vẻ đẹp và sự cao cả của ơn gọi sống tình yêu phục vụ cho sự sống. (1)

8. H. Vì sao hôn nhân gia đình cần đến Chúa Kitô?

T. Được Thiên Chúa thiết định ngay từ hồi sáng thế, hôn nhân và gia đình tự bản chất đã nhất thiết phải được hoàn tất trong Chúa Kitô và cần có ân sủng của Ngài để được chữa lành khỏi vết thương tội lỗi và được đưa về tình trạng nguyên thủy tốt lành. (3)

9. H. Đây là những điều tích cực cho gia đình trong hoàn cảnh ngày nay?

T. Đó là ý thức sống động về tự do cá nhân, chú ý nhiều hơn đến phẩm chất các tương quan liên vị trong hôn nhân, đến sự nâng cao phẩm giá phụ nữ, đến việc giáo dục trẻ em; ý thức về nhu cầu phải phát triển những liên hệ giữa các gia đình để giúp đỡ lẫn nhau về vật chất cũng như tinh thần, khám phá lại sứ mạng Hội Thánh riêng biệt của gia đình và trách nhiệm của gia đình trong việc xây dựng một xã hội công bình hơn. (6)

10. H. Còn đây là những điều tiêu cực?

T. Đó là một quan niệm sai lầm trên lý thuyết và thực hành về sự độc lập giữa hai vợ chồng, những mập mờ rất nghiêm trọng về tương quan uy quyền của cha mẹ đối với con cái, các vụ ly dị gia tăng, vết thương về sự phá thai, việc dùng các phương pháp triệt sản ngày càng nhiều, việc hình thành một não trạng đích thị là não trạng chống thụ thai... (6)

11. H. Ở các nước nghèo, gia đình gặp khó khăn gì?

T. Các gia đình thường thiếu thốn từ những phương tiện căn bản để sống còn như thực phẩm, việc làm, nhà cửa, thuốc men, cho đến cả những tự do sơ đẳng nhất. (6)

12. H. Còn nơi các nước giàu thì sao?

T. Người ta quá thoải mái và nặng óc hưởng thụ, nhưng trở trêu thay, điều đó lại gắn liền với một thứ lo âu khác, cảm thấy bấp bênh trước tương lai, nên các đôi bạn mất đi sự quảng đại và can đảm sinh con, người ta không còn coi sự sống như là một lời chúc phúc, nhưng lại coi như một sự nguy hiểm phải tránh né. (6)

13. H. Tông huấn mô tả vẻ đẹp của hôn nhân công giáo thế nào ?

T. ĐTC lấy lại lời ca của Tertulianô : « Tôi múc đâu ra sức mạnh để nói cho thỏa về niềm hạnh phúc của cuộc hôn nhân được Hội Thánh nối kết, được Thánh Lễ thừa nhận, được lời chúc lành niềm ẩn, được các thiên thần công bố và được Cha trên trời chuẩn y... Có đôi bạn nào đẹp bằng đôi bạn Kitô hữu, được kết hợp do cùng một niềm hy vọng, cùng một nguyện ước, cùng một nề nếp, cùng một công việc phục vụ. Cả hai là con một Cha, cùng phục vụ một Chúa, không gì phân rẽ họ nổi, trong tinh thần cũng như trong thể xác, họ là hai trong cùng một thân xác. Ở đâu có cùng một thể xác, ở đó cũng có cùng một tinh thần. » (13)

14. H. Vì sao hôn nhân hướng đến việc sinh sản con cái?

T. Theo ý định của Thiên Chúa, hôn nhân là nền tảng cho một cộng đoàn rộng lớn hơn, tức là gia đình, vì chính định chế hôn nhân và tình yêu vợ chồng đều qui hướng về việc truyền sinh và giáo dục con cái, là triều thiên cho định chế và tình yêu ấy. (14)

15. H. Trách nhiệm cao cả của cha mẹ là gì ?

T. Khi trở nên cha mẹ, đôi bạn cũng lãnh nhận nơi Thiên Chúa một quà tặng, đó là trách nhiệm mới. Cha mẹ được mời gọi biến tình thương con cái, thành dấu chỉ hữu hình cho chúng nhận ra được chính tình yêu của Thiên Chúa « là nguồn gốc mọi tình phụ tử trên trời dưới đất. » (14)

16. H. Trường hợp vợ chồng không thể sinh con thì sao ?

T. Ngay cả trong những trường hợp không thể nào có con, đời sống vợ chồng vẫn giữ nguyên tất cả giá trị của nó. Sự son sẻ về thể xác, thực ra, lại có thể là dịp để đôi bạn dần thân vào những công việc phục vụ quan trọng cho sự sống của nhân vị, như việc nhận con nuôi, những công việc giáo dục đủ loại, việc trợ giúp cho những gia đình khác, giúp những trẻ nghèo hoặc tàn tật. (14)

17. H. Tại sao nói hôn nhân và gia đình Kitô giáo xây dựng nên Hội Thánh ?

T. Vì trong gia đình, những thành viên mới không chỉ được sinh ra và giáo dục để dẫn đưa vào cộng đồng nhân loại mà thôi, nhưng nhờ tái sinh qua phép rửa và nhờ sự giáo dục đức tin, những thành viên ấy cũng được dẫn vào trong gia đình của Thiên Chúa là Hội Thánh. (15)

18. H. Gia đình là cầu nối giữa Hội Thánh và nhân loại thế nào ?

T. Nơi các gia đình phát xuất từ Bí tích Hôn phối, Hội Thánh tìm được cái nôi và môi trường để hoàn tất việc hội nhập vào các thể hệ loài người, cũng như ngược lại, các thể hệ loài người được hội nhập vào Hội Thánh. (15)

19. H. Hôn nhân tương quan với sự trinh khiết và độc thân vì nước trời ra sao ?

T. Hôn nhân và sự trinh khiết là hai cách thức diễn tả cùng một mẫu nhiệm duy nhất về giao ước của Thiên Chúa với Dân Ngài. Ở đâu không có sự kính trọng đối với hôn nhân, cũng không thể nào có được sự trinh khiết tận hiến. (16)

20. H. Tại sao lại như vậy ?

T. Thánh Gioan Kim Khẩu đã nói rất đúng : « Bội nhọ hôn nhân cũng đồng thời làm giảm đi vinh quang của sự trinh khiết, ca ngợi hôn nhân là nêu cao sự khâm phục phải có đối với sự trinh khiết và làm cho nó được chiếu sáng hơn. Bởi vì điều gì chỉ có vẻ là một điều tốt nhờ đem so sánh với một điều xấu, thì không thể thực sự là một điều tốt. Nhưng

một điều còn tốt hơn những điều tốt không thể chối cãi được, thì đúng là điều tốt tuyệt hảo. » (16)

21.H. Tại sao tình yêu là nguồn mạch và sức mạnh sự hiệp thông trong gia đình ?

T. Gia đình được thiết lập do tình yêu và được sinh động cũng do tình yêu, làm nên một cộng đồng các ngôi vị: đôi bạn nam nữ, cha mẹ và con cái, họ hàng. Không có tình yêu, gia đình không phải là một cộng đồng các ngôi vị. Không có tình yêu, gia đình không thể sống, lớn lên và tự hoàn thiện mình. (18)

22.H. Gia đình cần ân sủng Chúa Thánh Thần thế nào ?

T. Ôn của Thần Khí là luật sống cho đôi bạn Kitô hữu, đồng thời là hơi thở hướng dẫn họ, để mỗi ngày họ phát huy được thể xác, tính tình, con tim, trí tuệ, ý chí, linh hồn, hầu biểu lộ cho Hội Thánh và cho thế giới thấy sự hiệp thông mới mẻ về tình yêu do ân sủng Đức Kitô ban tặng. (19)

23.H. Vì sao buộc giữ đặc tính bất khả phân ly trong hôn nhân?

T. Sự kết hợp mật thiết, việc hai người tự hiến cho nhau cũng như lợi ích của con cái buộc hai vợ chồng phải hoàn toàn trung tín và đòi hỏi họ kết hợp với nhau cách bất khả phân ly. (20)

24.H. Giáo Hội nhấn mạnh thế nào về đặc tính này khi thực trạng có nhiều gia đình ly tán?

T. Hội Thánh tái khẳng định mạnh mẽ giáo lý về sự bất khả phân ly của hôn nhân cho những người ngày nay đang nghĩ rằng thật khó, và hơn nữa thật không sao có thể liên kết với một người suốt đời, và đối với những người đang cuốn theo một nền văn hoá từ chối sự bất khả phân ly của hôn nhân, có khi họ còn công khai khinh bỉ việc đôi bạn cam kết sống trung thành với nhau. Phải vui mừng loan báo cho họ rằng : tình yêu vợ chồng là tình yêu đặt nền tảng và tìm được sức mạnh nơi Đức Kitô. (20)

25.H. Tính bất khả phân ly dựa trên nền tảng nào ?

T. Dựa trên nền tảng là ý định Thiên Chúa đã bày tỏ trong mạc khải của Ngài: chính Ngài muốn hôn nhân phải bất khả phân ly, và Ngài ban cho nó ơn này như kết quả, dấu chỉ và đòi hỏi của tình yêu tuyệt đối trung

thành mà Thiên Chúa đã có đối với con người, và là tình yêu của Chúa Kitô dành cho Hội Thánh. (20)

26.H. Chúa Kitô ban gì cho đôi bạn để bảo toàn tính bất khả phân ly?

T. Ngài canh tân ý định nguyên thủy của hôn nhân, và trong lúc cử hành Bí tích Hôn phối, Ngài ban cho họ “một tấm lòng mới”, như thế, không những đôi bạn có thể vượt lên sự “cứng lòng”, mà nhất là họ còn có thể dự phần vào tình yêu toàn diện và dứt khoát của Đức Kitô, là giao ước mới và vĩnh cửu đã trở thành xác phàm. (20)

27. H. Đôi bạn phải khắc ghi điều gì để giữ vững đặc tính này?

T. Đôi bạn phải ý thức rằng, ơn sủng Bí tích mình lãnh nhận vừa là một ơn gọi, vừa là một lệnh truyền phải trung thành mãi mãi, bất chấp các thử thách và khó khăn, với một lòng quảng đại tuân theo ý Chúa : “Điều Thiên Chúa đã kết hợp, loài người không được phân ly.” (20)

28. H. ĐTC đã khen ngợi những gia đình trở nên chứng tá tốt lành của hôn nhân bất khả phân ly thế nào?

T. Ngài ca ngợi và khích lệ đông đảo tất cả các đôi bạn, mặc dù gặp những khó khăn to lớn, vẫn giữ gìn và phát triển sự bất khả phân ly cao quý ấy: làm thế, họ khiêm tốn và quả cảm đảm nhận trách nhiệm đã trao cho họ là trở nên dấu chỉ trong thế giới, một dấu chỉ kín đáo và quý giá, đôi khi bị thua chước cám dỗ, nhưng lại được đổi mới không ngừng, là dấu chỉ về sự trung tín không biết mệt mỏi của tình yêu Thiên Chúa và Đức Giêsu Kitô đã có đối với tất cả mọi người và từng người. (20)

29.H. Sự hiệp thông vợ chồng tạo nên các mối liên hệ nào nữa?

T. Nó tạo nền tảng để xây dựng sự hiệp thông rộng lớn hơn trong gia đình, giữa cha mẹ và con cái, giữa những anh chị em trong nhà với nhau, giữa những người bà con gần và những thành phần khác của gia đình. (21)

30.H. Vì sao gọi gia đình Kitô hữu là Hội Thánh tại gia?

T. Gia đình Kitô hữu là một mạc khải, một sự thực hiện đặc biệt mối hiệp thông trong Hội Thánh. Vì thế, gia đình Kitô hữu có thể và phải được gọi là “Hội Thánh tại gia”. (21)

31.H. Mọi thành phần trong gia đình có bổn phận gì?

T. Mỗi người theo ơn riêng của mình, đều có ân sủng và trách nhiệm để từng ngày biến gia đình thành một trường học đào tạo cho nhân tính ngày một hoàn hảo và phong phú hơn, bằng tình yêu và sự chăm sóc các em nhỏ, những người đau yếu già nua, phục vụ lẫn nhau trong đời sống qua việc chia sẻ của cải, niềm vui, nỗi khổ. (21)

32.H. Điều gì làm cho tương quan cha mẹ và con cái tốt đẹp?

T. Chính là sự trao đổi có tính cách giáo dục giữa cha mẹ và con cái, làm cho mỗi người đều có thể cho đi và nhận lại. Qua tình yêu, sự kính trọng và vâng lời đối với cha mẹ, con cái đóng góp cho việc xây dựng một gia đình thật sự nhân bản và Kitô giáo. Còn cha mẹ thực hành quyền bính của mình như một tác vụ nhắm tới lợi ích nhân bản và Kitô hữu, giúp con cái đạt được sự tự do có trách nhiệm. (21)

33.H. Làm sao gìn giữ sự hiệp thông gia đình?

T. Sự hiệp thông đòi hỏi mọi người và mỗi người biết quảng đại và mau mắn mở lòng ra để thông cảm, bao dung, tha thứ cho nhau và hoà giải với nhau. Không gia đình nào mà không biết rằng: sự ích kỷ, những bất hòa, những căng thẳng, những xung đột đã làm hại cho sự hiệp thông gia đình biết chừng nào, và đôi khi có thể làm tiêu tan sự hiệp thông ấy. (21)

34.H. Trước nguy cơ tan vỡ, gia đình cần đến Chúa thế nào ?

T. Thiên Chúa của sự bình an mời gọi mọi gia đình tái lập sự hiệp thông, tìm lại sự hiệp nhất, cách riêng bằng việc tham dự vào Bí tích Giao hoà và bàn tiệc Mình Thánh Chúa, sẽ đem lại cho gia đình Kitô hữu ân sủng cần thiết và tinh thần trách nhiệm tương xứng, để thắng vượt mọi chia rẽ, bước tới sự hiệp thông đích thực và trọn vẹn mà Thiên Chúa muốn: “xin cho tất cả nên một.” (21)

35.H. Người chồng phải cư xử với vợ ra sao?

T. Vì cả hai bình đẳng với nhau, nên người nam phải có sự kính trọng sâu xa đối với phẩm giá của vợ mình, như thánh Ambrôsiô đã viết: “Con không phải là chủ của nàng, nàng được trao cho con để làm vợ chứ không phải làm nô lệ... Hãy đáp lại những chú ý nàng đã dành cho con, và hãy biết ơn tình yêu của nàng.” (25)

36.H. Trẻ em quý giá thế nào trong gia đình?

T. Trẻ em đem lại niềm vui cho gia đình, các em là mùa xuân của cuộc đời, là lời báo trước về trang sử sắp đến của mỗi miền quê hương trần thế. Các em là thế hệ mới sẽ tiếp nối cha ông mình, lãnh nhận gia sản đa dạng về những giá trị, bổn phận, khát vọng của đất nước và của toàn thể gia đình nhân loại. (26)

37.H. Trẻ em đóng góp gì cho gia đình?

T. Được đón tiếp trong yêu thương, quý chuộng và chăm sóc về vật chất, tình cảm, giáo dục, siêu nhiên, trẻ em có thể lớn lên về “khôn ngoan, vóc dáng và ân sủng trước mặt Thiên Chúa và trước mặt người ta”, sẽ mang lại sự đóng góp quý báu cho gia đình, ngay cả trong việc thánh hoá cha mẹ. (26)

38.H. Phải có thái độ thế nào đối với người già trong gia đình?

T. Phải biểu lộ sự kính trọng đặc biệt và không được coi họ như một gánh nặng vô ích. Đưa người cao niên vào những hình thức sống ngoài lề là không thể chấp nhận được, và làm cho gia đình nghèo nàn về mặt tinh thần. Những người cao niên có đặc sủng để lấp đầy những hố ngăn cách giữa các thế hệ. “Triều thiên của ông bà chính là con cháu của họ.” (27)

39.H. Tại sao phải trân trọng và bảo vệ sự sống trong gia đình?

T. Sự sống con người dù yếu ớt và đầy đau khổ vẫn luôn luôn là một hồng ân tuyệt vời của Thiên Chúa tốt lành. Hội Thánh đứng về phe sự sống, bênh vực cho con người và thế giới chống lại những kẻ đe dọa sự sống và làm hại sự sống. (30)

40.H. Hội Thánh có vai trò nào trong hôn nhân?

T. Cả trong lãnh vực luân lý hôn nhân, Hội Thánh vẫn là Mẹ bằng sự gần gũi với những cặp vợ chồng đang gặp khó khăn trong đời sống luân lý hôn nhân; và là Thầy Dạy, qua việc hướng dẫn sự truyền sinh có trách nhiệm, để làm cho người ta hiểu biết, quý chuộng và thực hành những phương pháp tự nhiên giúp điều hoà sinh sản. (33-35)

41.H. Cha mẹ có vai trò nào trong việc giáo dục con cái ?

T. Vì là người truyền sự sống cho con cái, nên cha mẹ có bổn phận hết sức quan trọng phải giáo dục chúng, và vì thế, họ phải được coi là

những nhà giáo dục đầu tiên và chính yếu của chúng. Vai trò này quan trọng đến nỗi nếu thiếu sót sẽ khó lòng bổ khuyết được. (36)

42.H. Vì sao bốn phận giáo dục của cha mẹ quan trọng hơn hết?

T. Bốn phận giáo dục nằm trong *yếu tính* (căn tính) của cha mẹ. Nó độ đo đáo và nền tảng hơn so với bốn phận giáo dục của người khác, không thể thay thế, không thể chuyển nhượng được, nên không thể khoán trắng cho người khác hay bị người khác cưỡng đoạt. (36)

43.H. Đâu là “linh hồn” và thái độ giáo dục phải có?

T. *Tình yêu thương* của cha mẹ trở thành linh hồn và là nguyên tắc gợi hứng hướng dẫn các hành động giáo dục như dịu dàng, kiên trì, nhân hậu, chăm sóc vô vị lợi, hy sinh... (36)

44.H. Trước lối sống hưởng thụ, cha mẹ cần giáo dục con em thế nào?

T. Cha mẹ cần can đảm và tin tưởng giáo dục trẻ em lớn lên trong sự tự do chân chính trước của cải vật chất, biết chọn nếp sống giản dị và khắc khổ, vì xác tín mạnh mẽ rằng: “Giá trị con người là do cái mình làm, hơn là do cái mình có.” (37)

45.H. Làm sao giáo dục con em tránh lối sống cá nhân và ích kỷ?

T. Trong xã hội bị lung lay và phân hoá do chủ nghĩa cá nhân và ích kỷ đủ loại, các em cần giáo dục để ý thức về *sự công bằng đích thực* đưa đến sự kính trọng phẩm giá của từng người. Phải dạy cho các em ý thức về *tình yêu chân thực*, tình yêu dặt bằng mối quan tâm và chân thành phục vụ người khác cách vô vị lợi, nhất là những người nghèo khó, người cần giúp đỡ. (37)

46. H. Tông huấn có đề cập đến việc giáo dục giới tính cho các em không?

T. Trước một văn hoá đang biến phần lớn tính dục con người thành chuyện tầm thường, liên kết tính dục với thể xác và lạc thú ích kỷ... cha mẹ phải cương quyết nhắm đến một nền văn hoá tính dục phong phú của toàn thể con người: thể xác-tình cảm-linh hồn, bằng việc hiến thân trong tình yêu hôn nhân chân chính, và không thể nào bỏ qua việc giáo dục đức khiết tịnh. (37)

47.H. Giáo Hội có thái độ nào với thông tin tính dục nguy hại?

T. Hội Thánh cực lực chống lại một số hình thức thông tin về tính dục không đề ý đến các qui tắc luân lý, đang rất phổ biến ngày nay, những thông tin như lời dẫn nhập đẩy người trẻ vào kinh nghiệm lạc thú ngay ở tuổi còn non dại, đến chỗ đánh mất sự tươi sáng, và mở đường cho tật xấu. (20)

48.H. Tại sao Tông huấn coi gia đình-“Hội Thánh tại gia” như Hội Thánh toàn cầu?

T. Chính là vai trò giáo dục cao quý, phong phú và bất khả nhượng của gia đình. Gia đình những người đã được rửa tội, được Lời Chúa và Bí tích qui tụ như là Hội Thánh tại gia, cũng đồng thời trở thành mẹ và thầy dạy, như Hội Thánh toàn cầu. (38)

49.H. Tông huấn dạy gì về bổn phận giáo dục đức tin cho con cái?

T. Cha mẹ là người đầu tiên loan báo Tin Mừng cho con cái. Khi cầu nguyện cùng với con cái, khi cùng các con đọc Lời Chúa, giúp chúng thân mật với Đức Kitô nhờ Thánh Thể và Hội Thánh qua việc khai tâm Kitô giáo, họ trở nên cha mẹ theo nghĩa trọn vẹn, vì không chỉ sinh ra con cái theo sự sống phần xác, mà còn theo sự sống tuôn trào từ thập giá và sự phục sinh của Đức Kitô, khi chúng được tái sinh trong Thần Khí. (39)

50.H. Gia đình Kitô hữu diễn tả màu nhiệm Hội Thánh?

T. Đúng vậy, vì Tông huấn nâng gia đình Kitô hữu là “Hội Thánh thu nhỏ”, đến nỗi theo cách của mình, gia đình là hình ảnh sống động và là biểu hiện lịch sử của chính màu nhiệm Hội Thánh. (49)

51.H. Gia đình được mời gọi phục vụ Hội Thánh thế nào?

T. Gia đình Kitô hữu đã được Đức Kitô canh tân nhờ đức tin và các Bí tích, nên được tham dự vào sứ mạng của Hội Thánh: vợ chồng phải phục vụ Hội Thánh trong tư cách là đôi bạn, cũng như cha mẹ và con cái phải phục vụ Hội Thánh trong tư cách là gia đình chung “một tâm lòng và một linh hồn” trong đức tin và tinh thần tông đồ. (50)

52.H. Theo Tông huấn, ta có thể định nghĩa gia đình Kitô hữu thế nào nữa?

T. Qui chiếu vào Đức Kitô trong tư cách là tiên tri, là tư tế và là vua, gia đình Kitô hữu còn được định nghĩa là : [1]Cộng đồng tin và loan báo Tin Mừng; [2]Cộng đồng đối thoại với Thiên Chúa; [3]Cộng đồng phục vụ con người. (50)

53.H. Gia đình thi hành thừa tác vụ Phúc Âm hóa làm sao?

T. Cũng như Hội Thánh, gia đình có nghĩa vụ tạo môi trường cho Tin Mừng được truyền đạt, và lan tỏa ra. Mọi phần tử gia đình đều vừa được Phúc Âm hóa, vừa là tác nhân thi hành việc Phúc Âm hóa: Cha mẹ chẳng những truyền thụ Tin Mừng cho con cái mà còn lãnh nhận lại chính Tin Mừng ấy đã được sống sâu sắc từ phía con cái. Và một gia đình như thế, sẽ có sức *Tin Mừng hóa* nhiều gia đình khác và cả môi trường xung quanh. (52)

54.H. Tông huấn cảm thông và hướng dẫn gia đình vượt qua khó khăn trong việc Phúc Âm hóa thế nào?

T. Thừa tác vụ Phúc Âm hóa và dạy giáo lý của cha mẹ phải theo sát con cái suốt đời, cả trong tuổi thiếu niên và thanh niên, là tuổi mà thường con cái hay đứng lên phản kháng hoặc thẳng thừng từ chối đức tin Kitô giáo mà chúng đã nhận trong những năm đầu tiên của cuộc đời... Công việc Phúc Âm hóa không bao giờ được thực hiện mà không gây đau khổ cho vị tông đồ, nên cha mẹ phải rất can đảm và hết sức đương đầu với những khó khăn của việc Phúc Âm hóa chính con cái của họ. (53)

55.H. Gia đình cần Bí tích Thánh Thể thế nào?

T. Nơi ân huệ Thánh Thể, là Bí tích của đức ái, gia đình Kitô hữu gặp được nền tảng và linh hồn cho sự hiệp thông và cho sứ mạng của mình. Bánh Thánh Thể làm cho những phần tử khác nhau trong gia đình, trở nên một thân thể duy nhất, thành một hình ảnh diễn tả và tham dự vào Mình Máu Chúa Kitô, nguồn mạch bất tận năng lực tông đồ cho gia đình. (55)

56.H. Gia đình cần Bí tích hoán cải và giao hòa ra sao?

T. Sự hối hận và tha thứ thường xuyên cho nhau trong gia đình đưa đến khoảnh khắc đặc biệt nơi Bí tích thông hối Kitô giáo. Nếu tội lỗi còn đè

nặng trên họ, ước gì họ đừng nản lòng, nhưng với một sự bền đỗ khiêm tốn, họ chạy đến với lòng nhân từ của Thiên Chúa vẫn luôn luôn tuân đổ dồi dào trong Bí tích thống hối. (58)

57.H. Tông huấn dạy gì về kinh nguyện gia đình?

T. Kinh nguyện gia đình có những đặc tính riêng. Đó là kinh nguyện chung: vợ chồng cùng cầu nguyện với nhau, cha mẹ và con cái cùng cầu nguyện với nhau. Sự hiệp thông trong kinh nguyện vừa là hoa quả vừa là đòi hỏi của sự hiệp thông mà các Bí tích Rửa tội và Hôn phối đem lại. (59)

58.H. ĐTC khuyên biến nhịp sống gia đình thành lời kinh thế nào?

T. Chính cuộc sống gia đình, qua những cảnh huống khác nhau: vui mừng và cực nhọc, hy vọng và u buồn, ngày sinh và ngày giỗ, kỷ niệm ngày cưới của cha mẹ, những chuyến xa nhà trở về, những chọn lựa quan trọng và quyết liệt, cái chết của những người thân yêu... đều là những dấu hiệu sự hiện diện ưu ái của Thiên Chúa trong cuộc sống gia đình. Đó là những lúc thuận tiện cho lời tạ ơn, khẩn nguyện, tin tưởng phó thác của gia đình trong bàn tay Cha chung trên trời. (59)

59.H. Muốn dạy con cái cầu nguyện, cha mẹ phải làm gì?

T. Chứng tá sống động của cha mẹ là yếu tố căn bản không thể thay thế được trong việc giáo dục cầu nguyện: chỉ khi nào cha mẹ cùng cầu nguyện với con cái, chu toàn chức vụ tư tế vương giả của họ, họ mới vào sâu được trong lòng con cái và để lại đó những dấu vết mà các biến cố cuộc sống về sau sẽ không thể xóa nhòa được. (60)

60.H. Tông huấn giúp cha mẹ tự kiểm thế nào trong việc xây dựng gia đình là cộng đồng đối thoại với Thiên Chúa ?

T. Hãy trả lời ĐTC Phaolô VI đã hỏi: “Hỡi các bà mẹ, chị em có dạy cho các con nhỏ của mình những lời kinh của người Kitô hữu không? Chị em có cộng tác với các linh mục để chuẩn bị cho chúng lãnh nhận các Bí tích: Xưng tội, Rước lễ, Thêm sức không? Nếu chúng đau ốm, chị em có tập cho chúng quen nghĩ tới sự đau khổ của Đức Kitô, quen kêu cầu sự giúp đỡ của Đức Mẹ đồng trinh và các thánh không? Chị em có lần hạt chung với chúng ở nhà không? Còn anh em, hỡi những người cha, anh em có biết cầu nguyện chung với con cái, với cộng đồng gia đình, ít là thỉnh thoảng không? Gương sống ngay thẳng của anh em

trong tư tưởng và hành động, được hỗ trợ ít nhiều bằng kinh nguyện chung, quả là một bài học sống động, một hành vi thờ phượng đáng tuyên dương.” (60)

61.H. Hội Thánh can thiệp thế nào vào gia đình ?

T. Hội Thánh phải cấp bách can thiệp mục vụ để nâng đỡ gia đình. Cần phải cố gắng hết sức để ngành mục vụ gia đình được củng cố và phát triển, trở thành một ngành thật ưu tiên, vì chắc chắn trong tương lai, việc loan báo Tin Mừng phần lớn tùy thuộc nơi Hội Thánh tại gia. (65)

62.H. Hội Thánh quan tâm chăm sóc những gia đình nào ?

T. Hội Thánh không chỉ giới hạn vào các gia đình Kitô hữu gần nhất, nhưng mở rộng chân trời theo trái tim Chúa Giêsu, tích cực chăm sóc các gia đình nói chung, và cách riêng các gia đình đang sống trong tình trạng khó khăn và ngoại lệ. Hội Thánh sẽ là lời nói của sự thật, của lòng nhân hậu, cảm thông, hy vọng, của sự chia sẻ sâu xa với những khó khăn lắm khi bị đát của họ. (65)

63.H. Tông huấn dạy gì về mục vụ chuẩn bị hôn nhân ?

T. Việc chuẩn bị hôn nhân phải được xem xét và thực hiện theo một tiến trình tuần tự và liên tục. Nó gồm ba giai đoạn chính: chuẩn bị xa, chuẩn bị gần và chuẩn bị liền trước bí tích. (66)

64.H. Chuẩn bị xa thế nào ?

T. Bắt đầu từ thời thơ ấu, khoa sư phạm khôn ngoan của gia đình dần dần ghi khắc cho các em lòng quý chuộng đối với mọi giá trị nhân bản đích thực, biết tự chủ, tiết xữ dụng đúng đắn các xu hướng của riêng mình, biết cách nhận xét và gặp gỡ những người khác phái... Đặc biệt đối với các Kitô hữu, phải có một sự đào tạo vững chắc về đời sống thiêng liêng và giáo lý, để hiểu được rằng, hôn nhân là ơn gọi và sứ mạng đích thực, nhưng vẫn không loại trừ khả năng tận hiến cho Thiên Chúa trong ơn gọi linh mục hoặc tu sĩ. (66)

65.H. Chuẩn bị gần ra sao ?

T. Bạn trẻ được giáo dục chuyên biệt về bí tích để chuẩn bị và sống với những dữ kiện luân lý và thiêng liêng thích hợp. Chuẩn bị đời sống lứa đôi: giáo dục tương quan liên vị nam nữ, đào sâu vấn đề tính dục trong hôn nhân và ý thức trách nhiệm làm cha mẹ, cách thế giáo dục con cái, xây dựng nếp sống gia đình ổn định... (66)

66. H. Chuẩn bị liên trước bí tích là làm những gì ?

T. Đó là điều tra hôn phối theo luật buộc, đào sâu màu nhiệm Chúa Kitô và Hội Thánh, về ý nghĩa ân sủng và trách nhiệm Hôn nhân Kitô giáo, chuẩn bị tham dự tích cực vào lễ nghi cử hành Hôn phối. (66)

67. H. Tông huấn dạy cử hành Hôn phối thế nào ?

T. Xét như hành vi Bí tích của Hội Thánh, việc cử hành phụng vụ Hôn phối *phải lôi cuốn được cả cộng đoàn Kitô hữu, với sự tham dự trọn vẹn, tích cực và có trách nhiệm* của mọi người đang hiện diện, tùy theo chỗ đứng và vai trò của mình: đôi bạn, linh mục, các nhân chứng, cha mẹ, bạn hữu, các tín hữu khác, nói tắt là mọi thành phần của một cộng đoàn đang biểu lộ và sống màu nhiệm Đức Kitô và Hội Thánh của Ngài. (67)

68.H. Tông huấn nói gì về việc dạy giáo lý hôn nhân ?

T. Nhu cầu loan báo Tin Mừng và dạy giáo lý trước cũng như sau Lễ cưới là điều thật cấp bách, và phải được toàn thể cộng đồng Kitô hữu ra tay thực hiện, để có thể giúp cho mọi người nam nữ kết bạn cử hành Bí tích Hôn phối không những thành sự, nhưng còn sinh hoa kết quả. (68)

69.H. Bạn trẻ kết hôn rồi còn được quan tâm chăm sóc mục vụ không ?

T. Vẫn còn. Các vợ chồng trẻ nên biết đón nhận cách chân tình và tận dụng một cách thông minh sự giúp đỡ kín đáo, tế nhị và quảng đại của những cặp vợ chồng khác đã trải qua một thời gian kinh nghiệm trong hôn nhân và gia đình. (68)

70.H. Phải ưu tiên mục vụ gia đình trẻ thế nào?

T. Hội Thánh phải quan tâm giáo dục họ biết sống tình yêu vợ chồng cách hữu trách, trong tương quan hiệp thông và phục vụ sự sống, cũng như dạy cho họ biết hòa hợp tình thân mật của tổ ấm gia đình với trách nhiệm xây dựng Hội Thánh và xã hội. (69)

71.H. Thánh giáo hoàng hướng dẫn đôi bạn trẻ đón nhận con cái ra sao ?

T. Khi có con cái, đôi bạn trở thành một gia đình theo nghĩa tròn đầy và chuyên biệt, Hội Thánh giúp họ đón nhận con cái và yêu mến chúng,

như quà tặng sự sống Chúa ban cho họ, vui vẻ chấp nhận vất vả để phục vụ cho chúng lớn lên về mặt nhân bản và Kitô giáo. (69)

72.H. Đức thánh cha có quan tâm đến những hoàn cảnh gia đình đặc thù không ?

T. Có, ngài còn dạy ta phải quảng đại, thông minh, khôn khéo theo gương vị Mục Tử Nhân Lành khi dẫn thân mục vụ cho các gia đình đang đối đầu với những khó khăn thật sự ngoài ý muốn và do những đòi hỏi đủ loại. (77)

73.H. Tông huấn đã liệt kê những dạng gia đình đặc biệt nào?

T. Chẳng hạn như các gia đình di cư tìm việc làm, gia đình những người bị bó buộc vắng mặt lâu ngày, gia đình tù nhân, tị nạn, lưu đày, những gia đình giữa đô thị mà phải sống bên lề, gia đình không nhà cửa, gia đình chỉ có cha hoặc mẹ, gia đình con bị tàn tật hay nghiện ma túy, gia đình có người nghiện rượu... những gia đình không dễ dàng tiếp xúc với giáo xứ... (77)

74.H. Mục vụ cho những người công giáo kết hôn với những người được rửa tội trong các hệ phái khác ra sao ?

T. Hội Đồng Giám Mục và các Giám Mục cần liệu những phương sách mục vụ chính đáng nhằm bảo đảm việc bảo vệ đức tin của người công giáo và bảo vệ tự do thể hiện đức tin, nhất là bốn phận phải làm hết sức cho con cái được rửa tội và giáo dục trong đức tin công giáo. (78)

75.H. Đánh giá thế nào về “hôn nhân thử” tức việc sống thử trước hôn nhân ?

T. Đó là một tình trạng trái qui tắc. Hội Thánh không chấp nhận việc kết hôn này, vì hôn nhân không có tính tạm bợ hay để “thử” nhưng là trung tín đời đời. (80)

76.H. Đối với những người sống chung không hôn nhân thì sao ?

T. Các chủ chăn và cộng đồng Hội Thánh phải chuyên tâm tìm cách hiểu rõ những tình cảnh ấy và các nguyên do của chúng, từng trường hợp một; các vị phải để tâm, với sự kín đáo và tôn trọng, tìm cách đến với những người đang sống như thế, kiên nhẫn khai sáng cho họ, đón nhận họ với tình bác ái, đem lại cho họ một chứng tá về gia đình Kitô

hữu, tức là làm tất cả những gì có thể để đưa họ đến hợp thức hôn phối. (81)

77.H. Còn những người công giáo kết hôn mà chỉ có hôn phối dân sự ta làm thế nào?

T. (Cùng với trường hợp trên (câu 76) họ là những người sống vợ chồng với nhau mà không có phép đạo, tức chưa được chứng hôn phối, ta thường gọi là “rời” nhưng có thể “gỡ được”.) Mục vụ cũng phải cố gắng làm tất cả những gì có thể để hợp thức tình cảnh của họ theo nguyên tắc Kitô giáo (hợp thức hóa hôn phối, chứng hôn theo luật đạo cho họ, “gỡ rời”). Mặc dù đây tình bác ái lớn lao đối với họ và muốn đưa họ về với cuộc sống cộng đoàn, nhưng dầu vậy, bao lâu họ chưa hợp thức hôn phối, thì các chủ chăn vẫn không thể chấp nhận cho họ xưng tội rước lễ. (82)

78.H. Tông huấn nói gì đến trường hợp li thân ?

T. Có những nguyên nhân khác nhau, như thiếu sự thông cảm giữa vợ chồng... có thể làm cho cuộc hôn nhân đi tới chỗ đổ vỡ đau thương, mà không hàn gắn nổi. Hiển nhiên là việc li thân chỉ có thể được dùng như phương thuốc cuối cùng sau khi đã dùng đủ mọi cố gắng để tránh mà không hữu ích gì. (83)

79.H. Còn với người li dị không tái hôn thì sao ?

T. Nhất là đối với những người vô tội, Hội Thánh phải nâng đỡ người ấy hơn bao giờ hết, phải đem lại cho người ấy một sự quý mến, liên đới cảm thông và giúp đỡ để người ấy có thể trung thành ngay cả trong tình cảnh khó khăn của mình; phải giúp người ấy vun trồng sự tha thứ và tình yêu thương Kitô giáo đòi hỏi biết luôn sẵn sàng nói lại cuộc sống vợ chồng trước kia. (83)

80.H. Người vô tội hay bị bó buộc phải li dị nhưng chưa tái hôn có được rước lễ không ?

T. Ý thức tính bất khả phân li của hôn phối thành sự, người ấy không để mình bị lôi cuốn vào sự kết hợp mới, nhưng chỉ ra sức chu toàn các bổn phận gia đình và trách nhiệm Kitô hữu của mình... Hội Thánh phải đem lại cho họ một sự giúp đỡ đầy khích lệ và ưu ái, và cho họ tham dự các bí tích, không một cản trở nào. (83)

81. Những người li dị tái hôn thì sao ?

T. (Tức là những người đã kết hôn theo phép đạo một lần, nay phân li hôn phối ấy và sống vợ chồng với một người khác, bình dân ta gọi họ là “rối không thể gỡ”.) Hội Thánh không thể chấp nhận cho những người li dị tái hôn được hiệp thông Thánh Thể... Nếu chấp nhận cho họ rước lễ sẽ khiến các tín hữu đi tới chỗ sai lạc, hiểu lầm giáo lý Hội Thánh về sự bất khả phân li của hôn nhân. (84)

82. H. Đức thánh giáo hoàng Gioan Phaolô II đã dạy chăm sóc người li dị tái hôn thế nào ?

T. Cùng với Thượng Hội Đồng Giám Mục, tôi nồng nhiệt kêu mời các chủ chăn và toàn thể cộng đoàn tín hữu hãy giúp đỡ những người li dị đã tái hôn. Bằng một lòng bác ái rộng lớn, tất cả sẽ làm thế nào để họ *không cảm thấy bị lìa xa Hội Thánh, vì là những người đã được rửa tội, không những họ có thể, mà còn phải dự phần vào đời sống Hội Thánh.* Người ta sẽ mời họ lắng nghe Lời Chúa, tham dự hy tế Thánh Lễ, kiên trì cầu nguyện, góp phần vào các công cuộc bác ái và vào các sáng kiến của Hội Thánh để phụng sự công lý, giáo dục con cái trong đức tin Kitô giáo, vun trồng tinh thần đền tội để ngày qua ngày thành khẩn nài xin ơn thánh của Thiên Chúa. Ước gì Hội Thánh cầu nguyện cho họ, khích lệ họ và tỏ ra là người mẹ nhân từ đối với họ, và nhờ đó giữ họ trong đức tin và đức cậy. (84)

83.H. Tông huấn có quan tâm đến những người không lập gia đình không ?

T. Đối với những người không có gia đình tự nhiên, thì càng mở rộng hơn nữa cánh cửa của đại gia đình Hội Thánh. Đại gia đình này mang một khuôn mặt cụ thể trong gia đình giáo phận và giáo xứ, trong các cộng đoàn căn bản và trong các phong trào tông đồ. Trong thế giới ngày nay không ai vô gia đình: Hội Thánh là nhà và gia đình của tất cả mọi người, cách riêng là của những ai “đang lao đao và gánh nặng”. (85)

84.H. Đức thánh cha kết luận thế nào ?

T. Tương lai nhân loại sẽ đến qua gia đình. Thế nên trọng yếu và cấp bách, tất cả mọi người thiện chí đều phải hết sức mình để bảo vệ và thăng tiến các giá trị và các đòi hỏi của gia đình. (86)

85.H. Khẩu hiệu thánh giáo hoàng kêu gọi các gia đình trước tình trạng khủng hoảng nghiêm trọng ngày nay là gì ?

T. “Các gia đình ngày nay phải trấn tĩnh lại! Phải theo Chúa Kitô!” (86)

86.H. ĐTC kêu gọi noi gương Thánh Gia Nazareth thế nào?

T. Chúng ta hãy nhìn Gia đình ấy, Gia đình có một không hai trên thế giới, Gia đình đã sống âm thầm, lặng lẽ trong một thị trấn nhỏ Palestine, Gia đình đã bị thách thức vì nghèo khổ, bất bớ, lưu đày, Gia đình tôn vinh Thiên Chúa một cách trời vượt và tinh khiết vô song; Gia đình ấy sẽ không quên cứu giúp các gia đình Kitô hữu và cứu giúp cả mọi gia đình trên thế giới, để họ trung thành với các bổn phận hằng ngày, biết cách chịu đựng những lo âu xáo trộn trong cuộc sống, quảng đại mở lòng ra trước những nhu cầu của người khác để họ vui vẻ hoàn tất chương trình Thiên Chúa đã định cho họ. (số cuối 86 của Tông huấn)

Tạm tóm kết Tông huấn Gia Đình của thánh giáo hoàng Gioan Phaolô II với 86 số, thành 86 câu hỏi thưa, tuy không tương ứng với từng số của tông huấn, nhưng cố gắng ghi lại trực tiếp lời giáo huấn khôn ngoan của bậc hiền phụ săn sóc gia đình. Năm gia đình sẽ kết thúc, nhưng đời sống gia đình vẫn tồn tại mãi với lịch sử nhân loại.

Học hỏi Tông huấn Gia Đình-kết quả của THĐGMTG/GD năm 1980 trong bầu khí THĐGMTG/GD đang diễn ra từ ngày 05 đến ngày 19 năm 2014, chúng ta sẽ thấy tính liên tục trong giáo lý và mục vụ của Hội Thánh là mẹ hiền trân quý và làm hết sức để chăm sóc các gia đình trong mọi thời đại. Hai THĐGMTG/GĐ cách nhau 34 năm, nhưng vẫn tỏa sáng điểm chung diễn tả Hội Thánh là dấu chỉ và khí cụ lòng thương xót của Thiên Chúa tình yêu.

Hiệp với ĐTC Phanxicô và dùng chính lời ngài, chúng ta “*Cầu xin cho làn gió của Lễ Hiện Xuống thổi vào công việc của Thượng Hội Đồng, thổi trên Giáo Hội, và trên tất cả nhân loại để tháo những nút chặn cản trở con người gặp nhau, hàn gắn những vết thương chảy máu, và nhen nhóm lại hy vọng.*”(Lời khai mạc đêm canh thức 04.10.2014) và “*làm thức tỉnh nơi mọi người, ý thức bản chất thánh thiêng và bất khả xâm phạm của gia đình, cũng như vẻ đẹp của gia đình trong kế hoạch của Thiên Chúa. Amen.* (Kính cầu cho THĐGMTG/GĐ)

Mũi Nè, 16.10.2014
Lm. Phêrô Nguyễn Hữu Duy